

Növényvédelem és agrotechnikai tevékenységek a gyümölcsösben októberben

Автор(и): ас. Кирил Кръстев, Институт по декоративни и лечебни растения – София

Дата: 08.10.2025 *Брой:* 10/2025



Októberben a hőmérséklet a klimatikus normák körül, a csapadékmennyiség pedig az átlag közelében várható. Az októberi átlagos havi hőmérsékletek várhatóan magasabbak lesznek a szokásos normánál, ami az alföldeken 20 és 23 °C között, a magasabban fekvő területeken – 13 és 17 °C között, a hegyekben pedig – 3 és 8 °C között alakul. A hónap legmagasabb hőmérséklete elérheti a 28-30 °C-ot, a legalacsonyabb pedig 3-5 °C körül lesz és ez a hónap vége felé várható. Havas esőre is lesznek feltételek, de csak a hegyekben. A havi csapadékmennyiség az ország nagy részén 30 és 50 l./nm között, a délkeleti régiókban — 50 és 60 l./nm között, a hegyekben pedig — 60 és 70 l./nm között lesz.

Október első tíz napjában az agrometeorológiai feltételeket az instabil időjárás és a klimatikus normák körüli és alatti átlagos napi hőmérsékletek határozzák meg. Ebben az időszakban gazdasági jelentőségű csapadék várható, amely javítja a felső talajrétegek állapotát és a szezonális talajművelés feltételeit. A második és harmadik tíz napos időszak legtöbb napján az agrometeorológiai feltételeket viszonylag száraz időjárás és a szokásoshoz közeli hőmérsékletek határozzák meg.

Októberben a varasodás által érintett alma- és körteültetvények esetében a fertőzés csökkentése érdekében kívánatos a levelek hullása kezdetén, a gyümölcsök betakarítása után 5%-os karbamidoldattal kezelni.

Csonthéjas gyümölcsfajok esetében, a tömeges levélhullás után, 2%-os bordói lé oldattal történő permetezés javasolt a sörétes betegség, a korai barnarothadás és az őszibarack levélsodródás kórokozói ellen.

Agronómiai tevékenységek

Gyümölcsfa csemetekertekben

Gondoskodni kell a rétegezett csonthéjas magvak csírázókéességének megőrzéséről. Megkezdődik az alanyok eltávolítása a magágyakból, és a másodéves fák kivétele a csemetekertből. Az alanyokat a magágyakból és az oltványfákat a vegetáció befejezése után – október második felében és novemberben – távolítják el.

A növényeken ne legyenek levelek. Ha a levelek nem hullottak le, 0,1-0,2%-os kalcium-kloridot használnak erre a célra. Az öntözés megkönnyíti az eltávolítást.

Gyümölcsfa ültetvényekben



Folytatódik a mandula és egyes szilvafajták betakarítása

Az őszi-téli alma- és körtefajták betakarítását legkésőbb a hónap közepéig be kell fejezni.

Az egyéves és fiatal ültetvények sorközi talaját mélyen megművelik. Ha az ültetés előtti foszfor- és káliumtrágyázást nem végezték el, 50-60 kg szuperfoszfátot és 20-22 kg kálium-szulfátot – vagy más foszfor- és káliumtrágyát azonos mennyiségben – juttatnak ki dekáronként. A termő ültetvényekben is mélyen beadják a foszfor- és káliumtrágyákat.

Eperültetvényekben

Folytatódik az új eperültetvények létesítése. A palánták ültetését legkésőbb a hónap közepéig be kell fejezni. A palántákat kiszedéskor a gyökerek körül kevés földdel kell felszedni. Az ültetés után $0,5 - 1 \text{ dm}^3$ vízzel öntözzük meg növényenként.

A termő ültetvények utolsó kezelését végzik el – 10-15 cm mélységben, a növényeket enyhén feltöltve.

Folytatódik a tavaszi-nyári ültetésre szánt palánták kiásása és hűtőtárolásra való előkészítése.

Málnaültetvényekben



Előkészítik az új málnaültetvények létesítésére szánt területeket. A termő ültetvényeket 2-3 tonna istállótrágyával, 20-30 kg szuperfoszfáttal és 10-15 kg kálium-szulfáttal – vagy más foszfor- és káliumtrágyával azonos mennyiségben – trágyázzák dekáronként, majd a trágyát mélyen – 20-25 cm mélyen – beszántják.



Az őszi málna a csúcsra ér

Feketeribizli ültetvényekben

Szárazság esetén a termő és fiatal ültetvényeket öntözik. Az őszi trágyázást 1-2 tonna istállótrágyával, 20-40 kg szuperfoszfáttal és 10-15 kg kálium-szulfáttal – vagy más foszfor- és káliumtrágyával azonos mennyiségben – végzik dekáronként. A sorközök talaját 15-18 cm mélységben, a növények közelében pedig 5-6 cm mélységben művelik.

Egyéb növények ültetvényeiben

Őszi szántást végeznek 18-20 cm mélységben, ami hozzájárul a talaj téli csapadékból származó nedvességmegtartásának biztosításához.

A harmadik év után a babérültetvények föld feletti részét a gyökérnyaktól 20-25 cm-re visszavágják. A levágott szárazakat száraz, jól szellőző helyiségbe viszik a levelek szárítására.



Megkezdődik a datolyaszilva, gránátalma, aktinídia (kivi) gyümölcsök betakarítása.

A hónap végén, ha fagyveszély áll fenn és viszonylag száraz idő van, minden babér (babérlevél, babér) növényt ekével feltöltenek.

Folytatódik a füge gyümölcsök betakarítása.

Folytatódik az aktinídia, arónia, homoktövis és egyéb, gyökereztetésre előkészített zöld dugványok gondozása. Megkezdődik a pisztácia alanyok előállításához szükséges ostorfa magok gyűjtése.

Növényvédelmi tevékenységek

Gyümölcsfa ültetvényekben

Fészkeket és etetőket helyeznek el a gyümölcsfákban a hasznos madarak vonzására.

Az alma-, szilva- és diószú hernyóit tartalmazó hullámkarton csapdaöveket összegyűjtik és akasztós kalitkákba helyezik a gyümölcsültetvényekben – a harkályok és más madarak elpusztítják a hernyókat az övekben.



Ha a ragacsos övet közvetlenül a korona alá helyezik, az madarakat, főleg harkályokat is csapdába ejt, amelyek szenvedhetnek. Ezért helyezze a ragacsos gyűrűket a törzs alsó részéhez közel, de ne túl közel a talajhoz.

A téli araszolók által fertőzött ültetvényekben minden fa törzsére ragacsos övet helyeznek, 20-100 cm magasságban. Az övek papírból készülnek, 20 cm szélesek, felső és alsó szélei lekötözve vannak. Bevonáshoz lassan száradó ragasztót használnak. Annak érdekében, hogy a rovarok ne rejtőzhessenek el, mielőtt elérnék az övet, előzetesen lekaparják a repedezett kérget az övtől a talaj felszínéig.



A kis téli araszoló (*Operophtera brumata*) lepkéinek kelése késő ősszel történik

A kis téli araszoló (*Operophtera brumata*) évente egy nemzedéket fejleszt. A hernyók kelése tavasszal, a rügyfakadás idején kezdődik. A lepkék kelése késő ősszel történik. A hím lepkék alkonyatkor repülnek tél elejéig. A nőstény lepkék nem tudnak repülni, és felmásznak a fatörzsön, ahol a hímek megtalálják és megtermékenyítik őket. Tojásként telelnek át, amelyeket egyenként vagy kis csoportokban raknak le repedésekbe, a törzs repedezett kérge alá, az ágvillák tövébe vagy a gallyakra, a rügyek közelébe. A tojások rendkívül ellenállóak az alacsony hőmérsékletekkel szemben.

Az alma- és körtegyümölcsöket a kezelőpontokon ellenőrzik kaliforniai és eperfa pajzstetvek jelenlétére a nem fertőzött területeken.

A közönséges amerikai fehér medvelepke hernyófészkeit megszámlálják a rovar sűrűségének meghatározásához.

A közönséges amerikai fehér medvelepke (*Hyphantria cunea*) egy polifág faj, amely több mint 200 növényfajt támad meg – gyümölcs- és lomblevelű fákat, cserjéket. Ennek a kártevőnek a hernyói leginkább a szeder, cseresznye, dió, alma, szilva, körte, birs, meggyfát károsítják. Az őszibarackot ritkábban támadja meg. A rovar évente két nemzedéket fejleszt, a második nemzedék július-augusztusban jelenik meg. A bábok a fertőzött fák alatti talajban telelnek át.

A szeptember végén megkezdett rázás folytatódik a körte-rügyormányos sűrűségének meghatározására. Ha a sűrűség meghaladja a károsítási küszöböt, a tojásrakás előtt a fákat kontakt inszekticiddel permetezik minden csoportból – Decis 100 EC (12,25 ml/dekár) vagy más deltametrin alapú készítménnyel, Sumi Alpha 5 EC (0,03%), Karate Zeon 5 CS (15 ml/dekár), Lamdex extra (100-120 g/dekár) és másokkal.

A körteültetvényeket a körte-levélbolha ellen az alábbi inszekticidek egyikével permetezik - Bermectin (40-120 ml/dekár) vagy más abamektin alapú készítménnyel, Voliam Targo 063 SC (75 ml/dekár), Imidan 50 WG (150 g/dekár), Delegate 250WG (30 g/dekár), Deka EC (50 ml/dekár) vagy más deltametrin alapú készítménnyel, Movento 100SC (0,12-0,15%), Naturalis (100-200 ml/dekár), Sineis 480 SC (30-44 ml/dekár), Flipper (1-2 l/dekár).

A közönséges körte-levélbolha (*Psylla pyri*) két formában létezik – nyári és téli. A téli forma sötétszürke testű, szürkésbarna fejű és torú. A kártevő évente 4-5 nemzedéket fejleszt, néha 6-ot is. Az imágók, lárvák és nimfák a körtefa rügyeiből, leveleiből, virágaiból, gyümölcseiből és hajtásaiból szívogatva okoznak kárt.



Táplálkozás közben a levélbolhák „mézharmatot” ürítenek, amely szennyezi a megtámadott részeket, mivel másodlagosan korompenész gombák fejlődnek ki. Ez a hajtások, gallyak és levelek idő előtti öregedését okozza a nitrogéntartalmuk növelésével. Tömeges elszaporodás esetén a körtefák kimerülését és pusztulását okozza.

Felnőtt rovar formájában telel át lehullott levelek alatt, fák repedéseiben, régi és repedezett kéreg alatt, valamint egyéb bűvóhelyeken. Kora tavasszal a kártevő elhagyja téli menedékhelyeit.



A vérvörös alma levéltetűvel (*Eriosoma lanigerum* Hausm.) fertőzött, az *Aphelinus mali* parazita darázs által parazitált ágakat levágják és hűvös, árnyékos helyen, egy fészker alatt tárolják. Az ezzel a darázssal fertőzött vérvörös levéltetvek feketék és nincsenek nyílásuk. Ősszel a parazita darázs lárvái és bábjai diapauzába lépnek és áttelelnek gazdáik megfeketedett, mumifikálódott testében, majd a következő év tavaszán biológiai védekezésre használják őket.